

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre . 6 frt — kr. Negyedévre . 1 frt 50 kr.
Félévre . 3 „ — „ Egy órára . . . „ 60 „
Egyes szám ára 8 kr.
Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első
takarékpénztár épületében, intézendők.

Felelős szerkesztő:
Dr. KARIKA ANTAL.

Laptulajdonos és kiadó:
CZÉH SÁNDOR.

Szerkesztőségi iroda: apácza-utca 22. sz.
HIRDETÉSEK DÍJA:
Egész oldal 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr
Fél oldal . 8 „ — „ Tizenhatodold. 1 „ — „
Negyed old. 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „
Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény.
A nyílt tér soronként 15 kr-ával számítatik.

Az önszegély alap-eszközei.

IV.

Kitartás.

Ahoz, hogy a magunk jólétét önerőnkkel előmozdítsuk, nem elég az értelmesség és szorgalom, hanem hogy ezen jó tulajdonaink hasznát élvezhessük: ahhoz még türelemmel és kitartással is kell bírunk.

Az értelem és szorgalom elsajátításával megszereztük magunknak azon tényezőket, melyek gyümölcsöt fognak számunkra teremni: de hogy ezen gyümölcsöt élvezhessük, kitartólag s türelemmel meg kell várunk míg az megérkeik.

A kitartás ezek szerint ép oly lényeges eszköze az önszegélynek, mint az értelmesség és szorgalom, sőt e három tényező oly szoros viszonyban áll egymással, miszerint egyik a másik nélkül értéktelenné, haszonvehetlenné válik. Mit ér például a legélesebb lángész, ha mint szalmatűz fellebben s rövid időn, mielőtt sikert aratna, ismét kialszik? S lehet-e szorgalmat kitartás nélkül képzelni?

Majdnem azt lehet mondani, hogy az önszegély eszközei közt legtöbb erkölcsi értéke a kitartásnak van, mert ez követel és tanúsít legtöbb erkölcsi szilárdságot, úgyszólván: hősiességet s ha sikerül előhaladnunk, a középszerűség felülemelkednünk: azt leginkább kitartásunknak köszönhetjük.

Annak, aki megelégszik a sors által neki adott helyzettel, aki csak azért, hogy élhessen, elvégzi, mint igavonó, a maga mindennapi robotját: még annak is szüksége van kitartásra, hogy éhen ne haljon: mennyivel több türelem, erély és hősiesség kell annak, aki a mindennapiságból kiemelkedni s a sors ellenére is maga akar magának állást kivívni vagy épen a maga vagy az emberiség javára valami nagyszerű, eddig nem létezett művet akar végrehajtani?

Ha igazat akarunk adni: el kell ismernünk, hogy mindazon nagybecsű vívmányok, találmányok és felfedezések, melyeknek az emberiség jelen előhaladott voltát s műveltségét köszönheti, nem annyira az észképesség mint a hősiesség kitartás által lettek előteremtve s közhasználatba hozva. Mennyi jeles észtehetség s általuk teremtett üdvös eszme enyészik el eredménytelenül? csak azért, mert a jeles ész mellől hiányzik a szükséges kitartás s ebből alaposan következtethetjük, miszerint a szilárd kitartás sokkal ritkább erény, sokkal kevesebb ember tulajdona, mint a jeles észtehetség.

Az ész ugyan lényeges gyámola a kitartásnak is, mert bizonyos, hogy aki jól megfontolva kezd valamely mű kivitelébe s éles észszel ki bírja számitani műveletének sikerét: az nem oly könnyen hagyja félbe megkezdett munkáját, mint az, aki vaktában, ész és számítás nélkül kezd valami vállalatához. Mindazáltal minden vállalkozónak oly tetemes nehézségekkel s akadályokkal kell, főleg ha nagyot és merészet akar keresztni vinni, megküzdeni, hogy azok előtt a kevésbé bátor, bár különben jeles eszű egyének, többnyire megszoktak hátrálni.

Leginkább két akadály létezik, melyen gya-

kran a legnagyobb észtehetség is hajótörést szenved s használhatlanná válik.

Ezek egyike magukban az egyénekben rejlik s abban áll, hogy nincs elég lelki erejük az általuk megkezdett mű vagy vállalat sikerét bevárni; fáradozásuk gyümölcsét rögtön óhajtanak élvezni, s ha ez nem történhet: kifáradva cserben hagyják felig befejezett munkájokat; sok üdvös eszme bukásának s sok jeles tehetségű ember szerencsétlenségének oka ez a kislelkűség. Azonban minden gyümölcs megérésére idő kell s különösen nagy eredmények nem érhetők el rögtön.

A siker fontos titka „a várakozás mesteriségében áll” mint Maistre mondja. A történelem is azt tanúsítja, hogy az emberiség művelődését legnagyobb mérvben előmozdító felfedezések csak hosszas idő alatt érték el tökélyesedésük teljes fokát; s a legnevezetesebb felfedezők, az emberiség legnagyobb jöltevői szilárd kitartásuk s türelmük által tüntek ki, úgy hogy nehéz választanunk, vajjon lángeszüket vagy hősiesség állhatatosságukat csudáljuk-e inkább? Így tudva van, hogy Galilei 50 évig észlelt és fáradozott míg az inga mozgására alapított találmányát tökélyesíthette. Stephenson a vasuti mozdony feltalálója 15 évig dolgozott szakadatlanul, míg találmányával némi sikerrel felléphetett. Watt három évtizeden át törte elméjét azon, hogy mikép létesíthessen teljesen alkalmas gőz-sűrítő gépet. Kepler a hírnevét megalapító csillagászati táblázaton 24 évig dolgozott. Howe, a varrógép feltalálója, hosszú évekig át inségben várakozott, míg találmányának némi elismerést vihathott ki. Hány jeles férfi dolgozott, fáradozott holtiglan a nélkül, hogy fáradaim sikerét megérhették volna? S hányan küzdöttek a kivétel nehézségén kívül inséggel s roszakarattal s mind ennek dacára is diadalt arattak. Méltó ezek közt a megemlítésre Palissynek a fehér porcelán máz feltalálójának története. Palissy tulajdonképp üveges s egyszersmind mérnök volt, csak véletlen jött arra a gondolatra, hogy a fehér máz előállításának módját feltalálja. Ettől fogva csak ezen eszme foglalta el, s elhanyagolva üzletét, több éven át a máz előállításán törte fejét, de mind sikertelenül.

Eközben magát és családját a végső inségbe juttatta. Végső kísérletet akarván tenni, saját hátán összehordott téglákból maga épített égető kemenczét s azt kölesön szerzett fával elkezdte fűteni. Öt napig éjjel nappal tüzelt, de a máz nem kezdett olvadni, ekkor fája elfogyván, hogy kísérletét abba ne kelljen hagynia: házának kerítését tördelte ki s azzal fűtött a hatodik napon, ez sem levén elég: bútorait hányta a tűzbe és a máz még ekkor sem olvadt. Más ember ennyi hiúsult kísérlet után elesüggedve felhagyott volna a vállalatával, de ő nem! még szobája padlót is felszaggatta s azzal táplálta tovább a tüzet, mely végre meghozta az óhajtott eredményt, a máz megolvadt s Palissy látta, hogy 8 évig nem merő agyrémet követett. De még itt sem értek küzdelmei véget, még újabb 8 évre volt szüksége míg találmányát tökélyesíthette, összesen tehát 16 évig küzdött nyomorral, családjá szemrehányásaival s

az emberek gúnyjával, míg sikert arathatott.

A második akadály, melyen még több egyén kitartása megtörik, mint az előbbin: az emberek hálátlansága, irigysége s rossz akarata. De ez is oly megszokott dolog, hogy csak kislelkek riadhatnak tőle vissza. — Ki ne tudná, hogy emberek közt, hála és elismerés nincs. Egyes emberek lehetnek jámbor, jószívű becsületes emberek, de az ember-tömeg mindig gonosz, vér- és kárstromjas, egymást gyűlölő, egymásra irigykedő, a jót rosszal fizető, jöltevőivel hálátlannul bánó kegyetlen állathoz hasonló. Ennek tanujeleit annyiszor észlelhetjük, hogy nem is lehet már rajta megütköznünk s alig tudnánk a történelemből oly, a tömeg közül kitűnt, az emberiséggel jót tett egyént említeni, ki a tömeg hálátlanságával kisebb nagyobb mértékben ne találkozott volna. Így tudjuk, hogy az elébb is említett Galileit találmányáért börtönbüntetéssel jutalmazták. Arkwright-ot (Arkrájt) a gyapotszövőgép feltalálóját a tömeg megrohanta, házat, gyárait feldulta, szövőgépeit összetörte. Így járt Jaquard (Zsakár) is az ábrás szövetek készítés módjának feltalálója kit azonkívül, hogy a csöcselék nép mindenét lerombolta, jüstökénél fogva hurezolták egy csatorna felé, hogy bele fojtsák. Harwey-t a vérkeringés-, és Jennert a himlő-oltás feltalálót ámitóknak, istentagadóknak nyilvánították kartársaik s őket az orvosi gyakorlatól eltiltották. De Caux-t, ki már a XVI-ik században a gőzgép feltalálásával foglalkozott, Richelieu bibornok mint örültet, tébolydába záratta stb. És mind ezek a szenvedett üldözések dacára is, kitartásuk által kitűzött céljukat érvényre tudták emelni, sőt többen közülük kitartásuknak gyümölcsét is nagymérvben élvezhették. És a hálátlan világ most kénytelen beismerni, hogy az emberiség félvad állapotban léteznék mai napig, ha ily hősök nem működtek volna kitartólag új ismeretek feltalálásán s kifejtésén. Mennyivel előbb járnánk pedig a haladás útján, ha annyi szép eszt vissza nem tartóztatna a kitartás és türelem hiánya a közjó érdekeért való küzdelemből.

Az oly kitartás, melynek példáit itt idéztük, csak nagy célokért küzdő kiváló jellemelek sajátja: de a közéletben a csekélyebb körben való előhaladás is küzdelemmel jár, minélfogva annak ki a véletlen s mások segélye nélkül akar boldogulni, mindennek előtt kitartás és türelemmel kell magát felfegyverezni, mely azután értelemmel s szorgalommal párosulva utóvégre megtermi gyümölcsét.

Az áltekingintélyek.

Az emberiség nagy része gyámoltalan, nem tud a maga lábán járni s egy kissé vak is, nem tud tisztán látni: azért szeret mindég másokra támaszkodni és mások által vezetettetni.

Természetesen az volna a dolog rendje, hogyha már az ily gyámoltalan népség vezetőre szorul, legalább okos ember által hagyná magát vezetettetni s valóságban a tömeg ezt akarja, de mivel minden

bárgyu épen oly gyűlölettel viseltetik az okos emberek, mint a hosszas betegségben sinlődők az egészségesek iránt: azért a tömeg nem örömmel hallja, ha valakiről azt mondják, hogy: okos ember, hanem inkább szereti azokat, akiknek vezetésére magát bizza: tekintélynek nevezni.

És épen ezzel lövi meg a bakot!

Az okos embert az oktalantól a bárgyu is megtudja előbb utóbb különböztetni, azért nem hiszi el mindjárt, ha valakiről azt mondják, hogy ez „okos ember“, annál kevésbé sem, mert mint megjegyeztem, minden bárgyu ellenszenvvel szokott az okos emberek iránt viseltetni: de ha azt mondják neki egy emberről, hogy „tekintély“, azt már elhiszi, mert kénytelen elhiinni, mivel fogalma sincs arról, hogy mi fán terem a tekintély? azért a helyett, hogy fürkészné, hogy mi az? vagy igaz-e amit hallott: inkább hitelt ad neki.

Ennélfogva történik meg oly gyakran, hogy vak vezet világtalant s a vezetőre szorult tömeg bogár után indul, vagy ami még rosszabb: ámitók s szédelgők kezébe kerül.

Ezen utóbbi eset annál könnyebben megtörténhet, mert a valódi tekintély nem megy a tömeg után, hogy magát vezetőül kínálja, hanem megvárja, hogy a tömeg keresse fel őt: de a tömeg viszont nem tudja megítélni, hogy voltaképpen mi a tekintély s ennél fogva nem is képes azt saját eszé- től megismerni, s így azt várja, hogy a tekintély maga magát mutassa be, — vagy mások mutassák meg azt neki.

Ehhez képest, ha a piacon elkiáltja valaki magáról, hogy „én tekintély vagyok!“ vagy ezt ki- küldött sensáljai által elhíresztelteti a nép közt: azonnal el lesz ismerve tekintélyül s megnyílik előtte a kolompási pálya.

Ezt a bárgyuságot aztán igen jól feltudják használni azok, akik a néppel rendelkezni, akár hiu- ságból, akár haszonlelésből vágyakoznak.

Ha aztán ily áltekin- télyek kezébe kerül a nép: akkor igazán elmondhatja, hogy meglötte a bakot. Pedig többnyire ez szokott történni, mert a valódi tekintélyek, mint mondtam, nem járnak a nép után, azért akik magukat a népre feltolják: azok már ennél fogva áltekin- télyek s álpróféták.

Hogy pedig mit képesek ezen áltekin- télyek mivelni, azt nem nehéz kitalálni. Vagy a vezér-tekintélynek magának sincs t. i. elég esze, vagy legalább kép- zettsége s ekkor az történik, mint mikor vak vezet világtalant; vagy a falnak mennek mind a ketten, vagy pedig a helyett, hogy előre mennének, —

hátrafelé botorkálnak; ha pedig van esze, de nincs jelleme a tekintélynek: akkor orránál fogva vezeti a tömeget oda, ahova akarja.

Mert akit a népség tekintélynek ismer: az tehet véle azt, ami neki tetszik. Okos embertől nem en- gedné magát meghurcoltatni, hamar kitalálná, hogy ha okos ember oktalanságokat követ el: an- nak valami alattomos célja van, de a tekintélytől eltűr mindent, mert nem tudja hányadán van vele s azt hiszi, hogy amit a tekintély tesz, annak ugy- kell lenni.

Ebben található annak megfajtése, hogy a tömeg jó akarata mellett is nem boldogulhat. Bizonyos, hogy ha a tömegnek lelkiismeretes és értelmes ve- zetői volnának: közügyeink virágzóbb állapotnak örvendenének, de mivel a gyámoltalan nép nem tudja vezetőit megválasztani, hanem elfogadja azo- kat, akik magukat kínálják s érdem nélkül tekin- tély színében tudják a tömeg előtt feltüntetni: ezeknek lesz játékszerévé, melyet ezen áltekin- télyek nem a közjó, hanem saját egyéni érdekükben hasz- nálhatnak fel.

Az áltekin- télyek pedig oly nagyszámban elvan- nak terjedve hazánkban, mint talán sehol a világon s így üdvtelen szereplésük nyoma nem csuda, ha meglátszik a szegény országban.

Hogy ezt meggyőzőleg bebizonyítsuk, nem kell egyéb, mint hogy azokat, akik magukat tekintélye- kült feltolják a népre s közöttük vezérszerepet bito- rolnak, párhuzamba állítsuk a valódi tekintélyekkel.

Jogosan csak az olyan egyéneket lehet állás és vagyonrai tekintet nélkül valódi tekintélynek nevezni: a kik jeles észtehetségük, alapos, tudományos ké- szültségük, szakképzettségük által a tömeg felett magukat kitüntetik vagy akik jeles tetteik, jóté- ményeik s becsületes jellemük által érdemesítették magukat polgártársaik elismerésére.

Már most ha azt nézzük, hogy azok közül, kik nálunk a tekintély szerepet játsszák, hányban talál- hatók fel az igazi tekintély itt említett kellékei? azt fogjuk találni, hogy azon egyének kikben e kel- lékek megválnak, visszavonulva s mint okos em- berek, a tudatlan tömegtől ösztönszerűleg mellőzve élnek, míg a köznép által tekintélyé emelt egyé- nek közt alig található egy-egy alaposan képzett egyéniség, a nagyobbrész hájfejű citoyen plutochrata vagy üres kobaku szájhős.

Alapos műveltséget s szakismeretet ezen vidéki tekintélyek ezrében sem találni egy gyűszűnyit, min- ha valaki kételkednék, elég neki bizonyosságul azt mondanom, hogy ezen emberek nem hogy tanultak

volna valaha valamit, de még most sem becsülik a tudományokat, irtóznak a könyvektől, irodalomtól s tudós emberektől s a tudományok s irodalom ol- tárára soha nem áldoztak egy fityinget!

Szellem nincs bennük, legfeljebb kalmár szellem, de ezt is inkább ösztönnek lehet nevezni.

Jót nem tesznek mással mint magukkal, a közjó- val nem törődnek, csak a maguk hasznával, ha kénytelenek adakozni, vagyon aránylag ebben is hátrább állnak a legszegényebb embernél.

És ezek de facto mégis tekintélyek s mint ilye- nek a vak nép vezetői.

Hogy lehet ez abszurdumot megfajteni?

Csak úgy, hogy mint a hájfejű emberek szokása, előbb magukkal, azután a néppel hitetik el, hogy ők tekintélyes egyének s a nép, a ki vezetőiben nem észtehetséget, hanem tekintélyt keres, elfogadja őket vezetőül. Sőt a nép igen jól tudja az áltekin- télyekről, hogy többnyire tudatlanok, de a tömeg épen ezért rokonszenvez velük s így annál könnyebben célt érhetnek. Hiába! „Similis simili gaudet.“

Hogy boldogulna tehát a köznép az ily dongájú áltekin- télyek vezetésé alatt, még akkor is, ha más nem ösztökéli őket, mint csak hiu szereplési visz- keteg?

De fájdalom! az áltekin- télyek ezen illetéktelen feltolakodásának többnyire nem ily ártatlan gyar- lóság, hanem az uralkodási vágy s haszonlelés az indoka.

Azért iparkodnak a tömegre befolyást szerezni, hogy azt eszközül használhassák a maguk érdekei előmozdítására. Vannak városok, vagy legalább van város, ahol ezen áltekin- télyek egy család birtokába játszták a nép feletti hatalmat, mely család e szerint valóságos bugris dinasztiát képez. E család áltekin- télyének hódol a választók nagyrésze s ennél fogva hatalmában áll a család tagjait vagy creaturáit mindenüvé beszurni sőt sajtóközeggel is rendelkezik, melynek segítségével a nép félrevezetésé- re sikeresen működik. Ezen bérelt sajtóközeggel kötelessége a családról, mint valami uralkodó ház- ról folytonosan, s bármilyen alkalomból di- csi- itó közleményeket hozni, s ha a városban valamely állomás vagy hely üresedésbe jő, arra a család va- lamely tagját, vagy teremtményét jó eleve ajánlani s őt mint rendkívüli tekintélyt magasztalni.

Ez a tekintély szerzés és fentartás sikeresnek bi- zonyult arcanuma.

Kiki láthatja, hogy egyes családok, egyes embe- rek ily elhatalmasodása csak a közjó kárára történ- het. Csak a tényekre, csak azon helységek hanyatló

TÁRCZA.

A szinpad.

Németből fordította: *Nincsiés Imre.*

Mindenkiről tudva van, hogy a nagyatyák álta- lán nagyon visszavonultak, komorak és tartózkodó- k. A kiról én szólok egy igen kedves, becsült és kellemes helyzetben élő öreg ur volt, én őt szí- vemből szerettem, de ez nem volt elég arra, hogy az én ott létem egykedvűségéből, kedvetlenségéből kiragadta volna. Nekem nem volt társaságom, semmi mulatságom. Otthon csupán politikai újságok voltak találhatóak, a regények számúze voltak, a szépiro- dalmi munkák félreértésben részesültek. A könyv- tartó csupán különböző felekezetek vallásos köny- veivel és egy gyémánt nyomású encyclopédiával volt telerakva. Csak énekeket zenghettem, és ezzel ringattam álomba a nagyatyát.

Egy napon meghívást kaptam egy New-Yorkban élő nagynénemtől és a nagyatyá beleegyezésének vég- hetlenül örültem. Rövid időn megérkezésem után a színházlátogatás is megengedett. Az első elő- adás által, mint csak az első szindarab előadásánál lehet, elragadtatva voltam.

Örültem, nevettem, sirtam és mindent hittem, csodáltam a színésznőket, a férfiakat oly nemes tü- neményeknek tartottam, mint azok a deszkákon fel- tűntek, becsültem az ezüsthaju öregeket, megvetet- tem a darabban gonoszsgát, és örültem a meg- érdemlett megtorlásnak. Ott tartózkodásom alatt

több szindarabot is láttam, de többé nem ezen reámhatással.

Eme idő, engem illetőleg vidám és szerencsés volt. Vilmos atyus figyelmessége kedves volt előt- tem, és nagynéném azok közé tartozott, kik min- dennel csak megelégedni tudtak, különösen pedig ha környezetét boldognak látta. A mint a hazatér-ésre az óra közelgett úgy éreztem, mint ha a para- diosomból záratnám ki.

Vilmos atyus a vasúthoz kísért, meg ígérte, hogy rövid időn felkeres, és mélyen meghatva vett bucsut, midőn a vonat indulásra készült, hogy engem el- vigyen.

Vilmos egy oly kedves jó ember is volt, olyan figyelmes és szives. Leeresztettem a fát, gyászol- landó new-yorkbani tartózkodásom napjait.

„Ma szép nap van“ szól egy hang mellett, vissza fordulok és egy koros embert látok, mahagoni színű parókával, ki reám barátságosan mosolygott.

„Igen szép“ erősítém.

„Egyedül utazik?“

„Igen, nincs messze, — haza utazom.“

„Őn tehát vidéki?“

„Igen. Ez volt első látogatásom New-Yorkban.“ Amint ezt mondtam, akaratlanul sóhajték.

„Őn nem kedvel meg haza,“ kérdi az öreg ur.

„Azt épen nem mondhatom“ válaszoltam meg- bocsátólag, „hanem a városbani tartózkodásom igen, igen kellemes volt. Társaságokat látogattam és a színházat és —“

„És otthon unalmas,“ mosolyog az én uti társam. „Igen, igen ismerem a vidéki életet. Az ember 5 órákor felkel, reggeliz, rendezi a szobát és tisztítja

a főzéléket, délebed 12 órákor, tea 6 órákor. A varró koszoruban néhány vén asszony. A lefekvés ideje kilencz óra. Egy esztendőben egyszer odave- tődik egy circus, azután elhatároztatik azt meg nem látogatni, hanem a zenét kívülről hallgatni, és a hirdetési lapnak olvasásával mulatni. A vége a dalnak az, hogy hozzá megyünk nőül egy kapóra jött lelkész candidatushoz. Irtóztató élet, egy ifju leánynak!“

Nevettem, képét az életből lopta. „Csakhogy én még nem mentem férjhez“. Szólék.

„Természetes. Ehez még ön igen ifju lenne, esi- nos és szeretetre méltó! Ferjes nők a vidékről több- nyire sárgák és szintelenek, nagy kiálló gallért vi- selnek átaljában. Tehát volt színházban és tetszett?“

Elmeséltem az életre való öreg urnak, mit láttam, és azzal fejeztem be, hogy magam is kívánnék szí- nészni lenni.

„Hát legyen az.“

„Öreg atyám ezt nem élné túl, ezt meg nem en- gedné.“

„Nincs öreg atya, ki ezt cselekedje. Ki is törődik az öreg atyával? Hallja ifju hölgy, én is színház- igazgató vagyok, és ha szinpadra kívánkozik, for- duljon hozzám. Itt van czimjegyem.“

Néhány szót frkant egy visit kártyára. A loko- motiv füttyül, a harang harangoz, és egy hang ki- áltja „Guanberry Bridge“. Én otthon voltam.

„Itt ki kell szállnom, Isten önnel.“

Az öreg ur zsebkendője volt, mit utoljára lát- tam a mint a vonat a pályaudvarból elrobgott. és engem és podgyászomat a pusztá földön hagyott.

(Vége köv.)

helyzetére kell tekintünk, ahol egy-egy ily pór-dinaszcia felcseperedett s a mondottakról bővebb bizonyítékok nélkül is saját szemekkel meggyőződhetünk.

És ez mind onnét van, mert a tudatlan tömeg az áltekinthetők által rászédetni engedi magát.

Tekintve azon roppant károkat, melyeket az áltekinthetelyi üzelmek a községek s így az állam vagyonán is ejtenek, szükséges volna az ily szédelgők ellen is mint más közveszélyes egyének ellen öveszközökről törvényesen intézkedni.

De mivel ez, könnyen érthető okokból nem történhet: szükséges legalább, hogy a független sajtó, az emberi jogok s igazság ezen részrehajlatlan védője kísértse meg az áltekinthetők veszélyes üzelmereire a közönséget figyelmeztetni, s a közönség szeméit, ez irányban is, ha lehet, felnyitni.

2. r. π.

Irodalom.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldött, a győri tanító-egylet Értesítőjének II. száma, mely a többek közt az egyletnek a magas miniszterium által jóváhagyott alapszabályait, a tisztikar névsorát, a tanfelügyelőség körlevélét, melyben a miniszterium által ajánlt tankönyveket elősorolja, a körök működését s egyéb az egylet beléletét érintő közleményeket hozza. Mindinkább meggyőződünk arról, hogy az egylet közlönye nem a sallangos frázisok közege, — hanem igazán az egylet működésének hű tükré, és a tanítók anyagi és szellemi haladásának szószólója akar lenni.

Hölgyek rovata.

A divat reformja. Rég elismert tény s maguk az értelmesebb hölgyek által is elfogadott igazság, hogy a szokásban levő női öltönyök, ugy kényelem, mint gazdaság, de legfőképpen egészségi tekintetektől a leg ész- és czélszerűtlenebbek, minél fogva régi törekvés már a női viseletben észszerűbb reformokat behozni. Különösen mintegy 30 éve, hogy e tekintetben élénkebb mozgalom indult meg és pedig nemcsak számos író a férfiak köréből fáradozott ezen eszmével, hanem Angliában s Amerikában maguk a nők is sikra keltek a divatban levő női viselet kiküszöbölése s czélszerűbb öltözet általi helyettesítése érdekében. Az első ily nő reformátor, aki Amerikában már 1849-ben e téren fellépett, Bloomer Amália asszony volt New-Yorkban. Az ő eszméje az volt, hogy a nők tág nadrágot, övhöz szorított kabátot (blouze) és széles karimájú szalmakalapot viseljenek s ezen eszméjével, illetőleg indítványával akkori időben rendkívüli feltűnést okozott. Ezen kevéssé kecses s félig férfias Bloomer-féle costum azonban nem nyerte meg a nők tetszését, sőt rövid időn neveltség s guny tárgyává tétett, ami ugy elriasztotta a nődivat reformatorait, hogy egész 1875-ig nem mertek újabb indítvánnyal fellépni. Csak a nevezett évben alakult Bostonban egy nőegylet oly czélra, hogy a nőviseletben behozandó észszerűbb reform számára utat törjön s a nőnemet a most divo egészség ellenes s anyai betegségre okot adó viselettől megszabadítsa. Ezen egylet azon helyes nézetből indulva ki, hogy a kitűzött czélt, nem a fennálló divat heves megtámadása hanem az egészségtan szabályainak alapos megértése s terjesztése által érheti el legkönnyebben: a nők számára több ingyenes nyilvános előadásokat rendeztetett, melyekben többek közt négy amerikai orvosnő is közreműködött. Az ezen előadásokon megállapított egészségtani alap elvek a következő szabályokban foglalhatók össze: 1. A nőöltözéknek olyanoknak kell lennie, hogy a test egész felületén egyenlő meleget terjesszen el (míg a mostani öltözék két: hideg- és meleg zónára különül). 2. Az öltönynek minél könnyebbnek kell lennie, és 3. minél kevesebb nyomást vagy szorítást szabad előidéznie. Ezen előadások később egy önálló munkába gyűjtettek egybe s adtak ki.

Ugyanezen czélból Angliában is alakult már 1857-ben egy egylet, mely röpiratok által küzdött a nők és gyermekek természetsszerű nevelése s öltözködése érdekében. Ezen törekvések, ugy Pfeiffer Emilia mistress által a görög női viselet divato-

sítása tárgyában legújabbán közzé tett indítvány is nemcsak a nőnemenk a párisi divat zsarnoki járma alóli felszabadítását, hanem egyszersmind az egészség észszerű megóvását is czélozzák. Természetes, hogy ezen törekvéseknek még eddig igen csekély eredménye látható s így is marad, míg a tarka s váltakozó újdonságok iránti szeretet, tudatlanság s hiuság el nem lesz törölve a föld színéről!

Ipar.

Állandó ipar-kiállítás. Hogy az állandó ipar-kiállítások, melyek létesítése iránt már Győrben is tétetett a mult évben indítvány, valóban czélszerű és hasznos intézmények, eléggé mutatja az, hogy ily kiállítások a külföldön mind több helyen állítatnak fel s legközelebb Bécs mellett Klosterneuburgban is létesült egy ilyen állandó kiállítás (Musterlager), melynek tervezését s alapszabályait, itteni iparosok tájékozásául kivonatban közöljük.

1. A hernals-klosterneuburgi kerület iparosai egy állandó kiállítás rendezése végett „Kiállítási egylet” alakítanak.

2. Az egylet czélja tagjai iparkészítményeinek állandó s oly végből kiállítása, hogy az által a termelők, kereskedők s fogyasztók közt élénkebb forgalom idéztessék elő.

3. A kiállítás egy az egylet tagjaiból választott bizottság által függetlenül s szabadon fog igazgatni.

4. Az egylet tagja lehet minden a kerületben lakó vagy külföldi önálló iparos. A felvétel a bizottság ajánlatára történik, mely azt anélkül, hogy indokolni tartoznék, meg is tagadhatja.

5. A kiállítás első sorban csak a kerületbeli iparosoknak áll használatára s csak ha a helyiségben elég tér marad, ez engedhető át idegen iparosoknak.

6. Az egylet tagjainak joguk van iparcikkeiket a kiállításban kitenni, s a kiállítás helyiségében minden az eladás s bevásárlásra vonatkozó ügyleteket maguk vagy meghatalmazottjaik, vagy a kiállítási hivatalnok által végezni.

7. Minden tag annyi helyet vehet igénybe, a mennyit a többi bejelentések tekintetbevételével részére átengedni lehet.

8. A kiállítás költségei fedeztetni fognak 1) alapítványok s adakozásokból; 2) a tagok évdíjából; 3) a helypénzekből befolyó jövedelemből.

9. Alapító lehet mindenki, a ki az egylet czéljaira egyszer-mindenkorra 20 frtot áldoz.

10. Az egylet tagjai azok, a kik készítményeiket a tárlatban kiállítják s ezért az esedékes helypénzt, valamint a 4 frnyi évdíjat lefizetik.

11. A helypénz az igénybe vett tér nagyságától függ, s négyszögméterenként az első évben 10 frttal fog számíttatni, a fenntartási költségekhez arányban azonban kevesebb is lehet.

Színházi csevegések.

Műntázásra kelt színészeink Beödy Gábor vezérlete alatt jelenleg a soproni színházban működvén, bemutatták ott eddig „Ágnes asszonyt,” — „Aszalai uram leányait,” — „Egy katona történetét,” — és „Niniche-t,” Következni fognak: a „Corneville harangok,” — „Sárga csikó,” — „Két bakter” és „Kisasszony feleségem.” Eddigi előadásokkal a magyar közönség tetszését megnyerték, — a soproni lapok csak dicséretet tudnak róluk mondani és mind eddig tele házat nem tudtak csinálni! Mi ennek az oka? Az: hogy Sopron német város. Kell is annak „Ágnes asszony” meg „Sárga csikó” s több e félek, — a fordított darabokat pedig eredetiben ugy is látják, vagy látták is már; s a német közönséget így mi vonja a magyar előadásokra? Soproni vendégeinknek nálunk sokkal jobb dolguk van, mert ők nálunk Győrött mindig telt színházban játszanak egy estét kivéve, melyen egy igen jól adott mulatató vigjáték előadásakor üresen maradt a színház. Meg is ijedt a direktor ur, s azóta csak dal-szintársulatot tart, s adhatja evvel egyremásra az operákat és operetteket, mindig tele házakban. Ebből aztán az következnék, hogy Győr is német város? Épen nem! Ez csak azért van, mert

polgártársainknak egy jelentékeny része nem német ugyan, de azért mindig németül beszél, — magyar előadásokra nem igen jár, a magyar színművészetet s színirodalmat nem ismeri, s azért a német előadások alatt tömegesen szeret tüntetni a német irodalom s színművészet mellett. Hisz ez is nemes szenvedély a maga nemében; csak hogy itt nincs helyén! — No de idővel, majd ez is megfog változni! — A felséges uralkodó pár ezüst menyegzőjének 25 éves örömmünnepe, a mi kis színházunk is ki volt világítva, — már ugy, ahogy a mi szegény légszesz világításunkból telik, — s adatott a „Czár és Ács” című régi jó daljáték, melyben Ludwig ur a Sárdámi polgármestert mesterileg játszá. Kakasfy.

Meghívás.

A „győri iparos-ifjúsági egylet” f. évi április 27-én d. u. 5 órakor a városház nagytermében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

- 1) A felügyelő bizottság jelentése a pénztár megvizsgálásáról.
- 2) A tisztikar és választmány megválasztása.
- 3) Egyéb indítványok.

Győr, 1879. április 19-én.

Kara Ferencz,
jegyző.

Pereszlényi János,
elnök.

A győri jóteköny nőegylet

ez évi közgyűlést

május hó 4-én d. u. 2¹/₂ órakor fogja a városház tanácstermében megtartani, melyre az egylet tagjai minél számosabban megjelenni kéretnek.

Tárgy:

Az évi számadás megvizsgálása, alelnök- és munkafelügyelő választása.

Kis Sándorné
alelnök.

Napi hírek.

— **Előfizetési felhívás.** Lapunkra egy havi előfizetéseket is elfogadunk a jövő május hóra. Előfizetési díj 60 kr.

— A felséges királyi pár ezüstmenyegzőjének napját városunkban is több helyen megülték. Már reggel 4 órakor taracklövészek hirdették az örömnapp felhasadtát, melyen a szakadatlan esőzés daczára a tüzoltók harsogó zeneszó mellett bejárták a város főbb utcáit. A templomokban ünnepélyes isteni tisztelet tartatott, a székesegyházban ugy a polgári mint katonai hatóságok, nemkülönben a sorkatonaság is teljes díszben megjelent, hol a püspök ő nagyméltóságának távollétében Nogáll Károly ozerói vál. püspök ő méltósága pontifikált. A város főépületein és magán épületeken is tegnap és ma nemzeti lobogók lengenek.

— **A győri nagyobb papnevelde Sz.-Imre-egylete** ápril 24-ikén este a Felséges Királyi Pár menyegzőjének huszonötödik évfordulóján díszgyűlést rendezett, melyre az egyház és tudomány férfiai hivatalosak valának és az esős idő daczára a könyvtári termet teljesen megtöltötték. Az egylet elnöke Reisinger József növendékpap az énekkar által „A legelső magyar ember a király” eléneklése után szép megnyitó beszédet tartott a hazai és királyszeretetről, mely nagy tetszésben részesült, ugyanő az énekkar vezetésében és a harmonium játszásában is kitűnő ügyességet tanusított. Németh János saját értekezését olvasá fel a Habsburgház gondviselészerű törekvéseiről, Szalay György pedig saját költeményét szavalta a királyi pár ezüstlakodalmára; mindakét dolgozat szép tehetségre mutat és nagy tetszésben részesült. Az egyes szavaltokra következő időközöket az énekkar szép énekdarabokkal tölté ki. Sumbzky Antal Vörösmarty „Isten segits” himnuszának szavallásával tanusítá, hogy egykor jeles egyházi szónokká válhatik. Az egész ünnepély igen kellemes estét szerzett a hallgatónak, kik örömmel fognak erre évek mulva is visszaemlékezni, és ezen reménynek adott kifejezést Winterl Antal nagyprépost ő nga is,

ki befejezésül az ünnepély rendezőinek közreműködésükért és a vendégeknek megjelenésükért meleg köszönetet mondott.

— Az ujjvárosi izr. imaházban holnap reggel 9 órakor tartandó ünnepélyes isteni tiszteletet ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

— Vargyas-Petz Vilma intézetében a főséges királyi pár menyegzőjének 25. évfordulóján rendezett díszünnepélyről dicsérrel kell megemlékeznünk. A műsorozat igen bő volt és sok tekintetben élvezetet nyújtott. Nem akarjuk a zsenge leánykákat dicsérrel elhalmozni, mert végtére is nem ez volt a dísz-ünnepély tulajdonképeni célja; de azért még sem tehetjük, hogy a kis pacstítát, Hets Annát, ki népdalainkat oly gyönyörűen éneklé és Vogl Izabellát, ki Schiller nagyszerű költeményét annyi érzéssel szavalá: ki ne emeljük.

— A helyi postahivatal helyiségei új berendezésnek néznek eléje, amennyiben a mellette volt raktárakból is hivatalos szobákat alakítottak. A levélgyűjtő-szekrény az Alsó-Duna-utcából át fog tétetni az országutra, s amennyiben eddigelé a sürgő-forgó közönségnek várakozásra s feladásra szánt szobácskák vagy kajutnik, ugyis igen szorosak valának van okunk hinni, hogy a postagondnokság ezek tágitására is tekintettel leend az új berendezés alkalmával.

— Curiosum. A „Győri Közlöny“ már régóta megbízhatlan a bécsi értéktőzsde árfolyamának közlésében és sok csalásra adott ez által alkalmat; de a királyi pár ezüstmenyegzőjének emlékét felülmulhatlan távirati hazudsággal is tarkítja; mert azon tőzsdei távirat, mely utolsó hasábját disziti, nem ápril 23-án, hanem talán február 23-án kelt. Szerinte ez is jó a győri publikumnak! (Beküldetett.)

— Az ezüst, mely oly ritkán forgott kezeinkben, s akkor is csak az árkelet ráfizetése mellett, május hó 1-től teljesen el fogja lepni az egész birodalmat, ki van ugyanis adva a rendelet minden egyes állami pénztárhoz, hogy nevezett naptól az állami ellátmányban részesülő tisztviselők fizetésének 20%-a ezüstben adandó ki minden kivétel nélkül. S mint halljuk, e célból már a helybeli kir. pénztárhoz is érkezett egy hordó egy forintos ezüstpénz, melyek helyett a bank ugyanannyi bankjegyet kap vissza az államtól. Ez az ezüstpénz kibocsátás nagymérvűsége onnan veszi származását, mert szerződés kötött az angolokkal, mely szerint ezek tudnak Ausztria-Magyarországnak 94 frtért annyi ezüstmennyiséget szolgáltatni, amennyiből 100 ezüst forint verhető. Nyilvánvaló tehát, hogy ez uton az állam minden 100 frt bankjegy beváltásnál 6 frtot nyer, s az ezüst kibocsátás és bankjegybevéltésből ily uton származó különbözet már is annyira kombináltatik, hogy azzal az évi deficizit elenyésztethető leszen. Egyelőre még csak 10 millió 1 frtos ezüstpénz fog kibocsátatni. Lesz tehát alkalmunk gyönyörködni a rejtkekéből előjövő forgó pénzben. Félredobhatjuk régi tárczáinkat, s elővehetjük régi gyűrűs zacskócskáinkat, melyekben ősapáink a lázsiásokat tartogatták.

— Utánzásra méltó. A győri első takarékpénztár 20 o. é. frtot, — a győri általános hitelbank 5 o. é. forintot, — Czéh Sándor ur a „Győri Lapokat“ egy példányban a győrvideki tanítóegylet könyvtárának gyarapítására adományozni kegyeskedtek.

— A dohány-, szivar- és burnótfogyasztás, hogy mily mérvű a kincstár helybeli raktárából, kiténik abból, hogy a folyó év első negyedében az eladás értéke 542.321 frt 05 krt tett ki, mi a mult év hasonló negyedéhez képest 15,635 frt 49 krnyi emelkedést mutat.

— A gabnakereskedés utóbbi években ugy látszik, szerfelett nagy pangásnak indulhatott városunkban. Legtüzetesebb jelét látjuk ennek abban, hogy a magtárak jó nagy részét lakásokká alakítják át.

— A győrvideki tanító-egylet központi bizottságánál a tiszavideki árvizkárosult tanítók részére eddig begyűlt 43 frt 50 kr.

— A bécsi ünnepélyességeket megzavarta a rossz idő. Eddig csak a fogadalmi templom felszenteléséről s a küldöttségek fogadtatásáról közölnek a lapok híreket. A templom felszentelése nagyszerű

egyházi pompával ment végbe; megható volt az a jelenet, midőn a bécsi polgár-lányok küldöttsége a királynénak átnyujtá az e célra az udvari fő kerítésznő által kiállított pompás virágcsokrot. A küldöttségek közül a magyar ministerek s főurak pompás öltözékei vonták magukra a bécsiek figyelmét. A diszmenet felvonulása a mai napra lett elhalasztva.

— A magyar aranyjáradék, ez az új tőkebefektetési állami papirkötvény, újabb időben oly nagy árkeletnek örvend, hogy alig egy hét alatt 84-ről 89-en felülre emelkedett. S ha tekintjük-hogy az az aranyban fizetett 6% az árszóval kifutja a 8—9%-ot, épen nincs rajta mit csodálnunk, tudván, hogy e papir az egyedüli, melynek árkelete az aranyéval együtt jár.

— Színház. Szinre kerül nálunk ma a „Böregér“ Heissig Irma magyar népdalával, — vasárnap a „Freischütz“ és kedden „Methusalem“ adatik.

— Hirdetmény! Az alulirt hivatal részéről közhírré tétetik, miszerint a folyó évre kivetett házbér és házosztályadó, valamint az I—II. osztályu keresetadó, nemkülönben a fényüzési adó-kivetési lajstromok az 1876. évi XV. t. cz. 16. §-a értelmében f. évi ápril hó 28-tól május 6-ig a belvárosi városház adópenztári hivatal helyiségében, a hivatalos órák alatt betekintheők. Miután a fent körülirt adók egyik, vagy másik neme mindenkit érint, hivatalból felhivatnak mindazok, kik netán ezen adónemek kivetése ellen felszólamlással élni akarnak, kérvényeiket a fent jelesített határidő alatt ugyanott beadni el ne mulasszák. Győrött, 1879. ápril 25-én. Győr szab. kir. város adópenztári hivatala.

Közgazdaság.

Gabna-árak.

Győr, 1879. apr. 25.

Az árak még mindig a régié, folytonos esőzés következtében gyenge a behozatal. A téli vetések állása fölött sok a panasz, számtalan földet újra kellett megszántani és bevetni.

Dél-magyarországi buza kelendőségnek örvend, helybeliből kevés a készlet.

Buza 8 frt 50—9 frt 20.

Rozs 6 frt 10—6 frt 30.

„ középserű 5 frt 75—5 frt 90.

Árpa 6 frt 50—7 frt.

„ középserű 5 frt 50—6 frt.

Zab 5 frt 80—6 frt 25.

Kukoricza teljesen hiányzik.

Minden 100 kilogr. szerint.

Piaczi árak 1879. április hó 25-éről.

Kövér lud párja 7 frt. Soványé 3 frt. Pulyka párja 5 frt Réceze párja 2 frt. Kappan párja 2 frt 50 kr. Tyuk párja 1 frt 80 kr. Ószi csirke párja 1 frt 30 kr. Téli csirke párja 1 frt. Nyársmalacz 2 frt. Réczetójás 3 db. 10 kr.

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérséklet Reaumur			Légsúlymérték milliméterekben			Időjárás
	6 ó.	12 ó.	9 ó.	6 ó.	12 ó.	9 ó.	
április 23	+8	+10	+10	730	730	728	esőzés
„ 24	+9	+8	+7	726	726	729	„
„ 25	+6	+7	+6	732	733	734	„

Vizállás a Rábán ápril 25-én:

2 m. 10 cm. vagyis 9' 2".

Győri gőzfürdő apácza-utca 28. szám alatt

Gőzfürdő nyitva reggel 6 órától déli 1 óráig.
Kádfürdő „ „ 6 „ egész estig.

Gőzhajó-járás:

Győrből indul Budapest felé délelőtt 11 órakor.
„ „ Bécs felé este 7 „

Vasuti menetrend.

Indulás	óra	perc	Érkezés	óra	perc
Bécsbe reggel	5	13	Győrből	8	49
„ délután	4	26	„ este	7	53
Ujszőnyre délután	12	0	„ Ujszőnyre délután	1	30
„ este	10	16	„ este	11	19
Pápára délelőtt	10	30	„ Pápára délelőtt	11	56
„ délután	6	05	„ este	7	53
Kapuvárra reggel	5	45	„ Kapuvárra reggel	7	57
„ délután	4	53	„ este	7	04
Sopronba reggel	5	45	„ Sopronba délelőtt	9	40
„ délután	4	53	„ este	8	56

HIRDETÉSEK.

Üzlet-megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudtára adni, hogy

Vászon- és divatáru-kereskedésemet

a mai kiválnalmak és igényeknek megfelelőleg berendezve

f. 1879. május hó 1-én

belváros, fehérvári-utca

a győri első takarékpénztár épületében megnyitandom.

Mély tisztelettel

POSCH ALAJOS.